

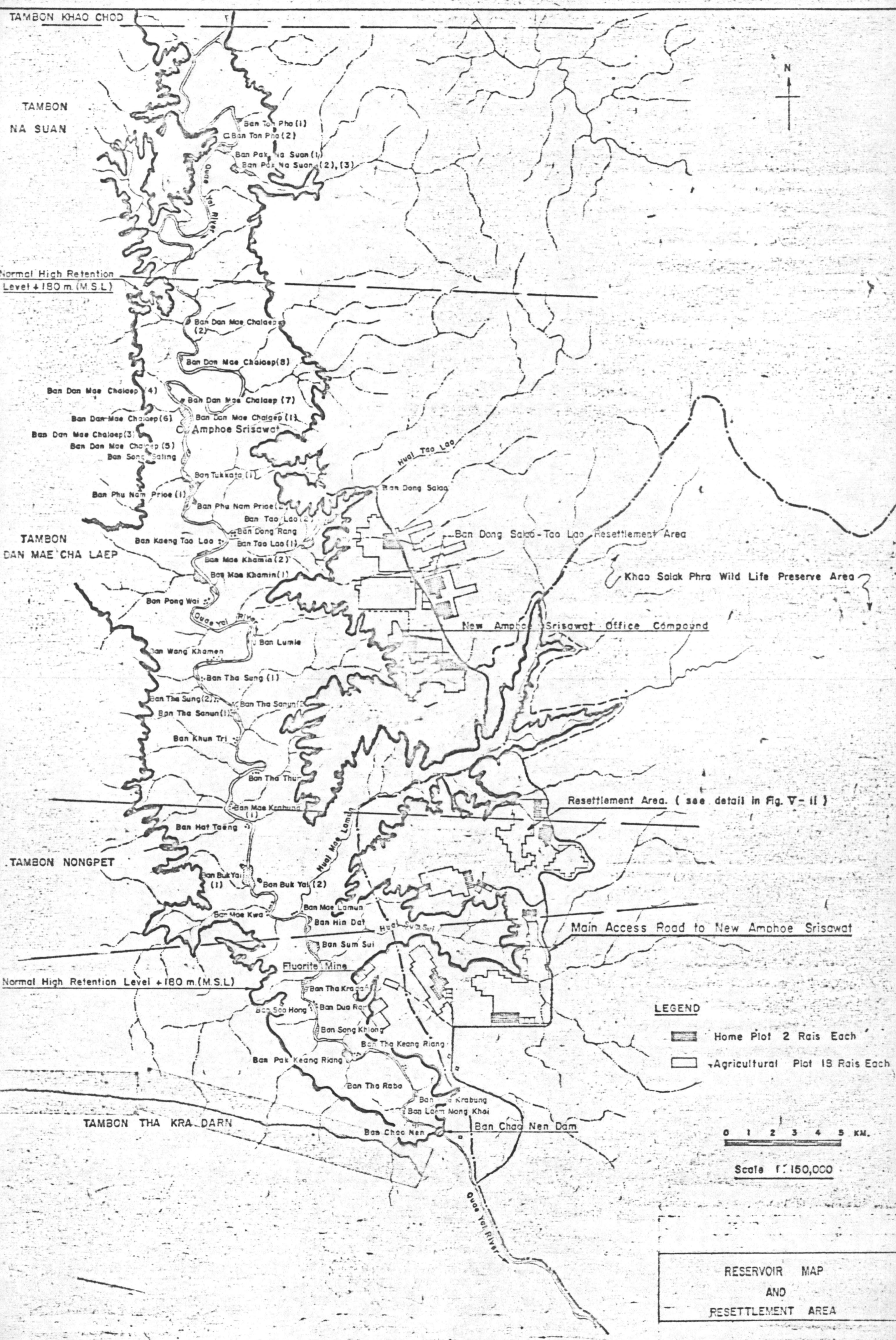
บทที่ 2

ที่มาของการวิจัยและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

ผลจากการก่อสร้างเขื่อนศรีนครินทร์ ตามโครงการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นโครงการอันหนึ่งที่บรรจุอยู่ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 และ 4 ตามลำดับนั้น เป็นเขื่อนหินสูงถึง 140 เมตร และสามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ที่ระดับสูงถึง 180.00 เมตร ร.ท.ก. ทำให้พื้นที่ประมาณ 419 ตารางกิโลเมตร หรือ 261,875 ไร่ ท้องจมอยู่ใต้น้ำ พื้นที่เหล่านี้ ร้อยละ 90 เป็นท้องที่ของอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี อันประกอบไปด้วยตำบลต่าง ๆ 5 ตำบล คือ ตำบลท่ากระดาน ตำบลหนองเป็ด ตำบลก้านแม่แดง ตำบลนาสวน และตำบลเขาโจก ส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่ซึ่งอยู่ก่อนบนของอ่างเก็บน้ำ ไค้แก่ บางส่วนของอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี และ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี¹ (คูแผนที่ประกอบ : - Ban Chao Nen Reservoir Map and Storage Curve)

จากการสำรวจพบว่าในบริเวณที่ถูกน้ำท่วมนี้มีหมู่บ้าน (ทั้งที่มีชื่อเรียกและไม่มีชื่อเรียก) ประมาณ 65 หมู่บ้าน ประชาชนประมาณ 1,000 ครอบครัว วัด 4 แห่ง สำนักสงฆ์ 2 แห่ง โรงเรียน 10 โรงเรียน และ ศูนย์ราชการอำเภอศรีสวัสดิ์ สิ่งเหล่านี้ จำเป็นต้องอพยพออกจากบริเวณดังกล่าว ในการดำเนินงานนั้น จำต้องให้สอดคล้องกันกับแผนงานก่อสร้างโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ จึงต้องมีการอพยพราษฎรทั้งหมดไปไว้ยังพื้นที่แห่งใหม่ที่เหมาะสมต่อการเกษตรกรรม และการจัดเป็นที่อยู่อาศัยด้วย โดยคณะกรรมการที่รัฐบาลได้แต่งตั้งแล้ว เป็นผู้เลือกเอาบริเวณเนื้อที่ห้วยแม่ละมุน บ้านคงเสลา บ้านเทาเหล่า และ บ้านปากนาสวน ซึ่งอยู่ริมขอบอ่างเก็บน้ำฝั่งซ้ายในระบับที่สูงกว่าระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำ (คูแผนที่ประกอบ) มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 79,400 ไร่ ปรากฏว่าดินในบริเวณนี้มีที่ที่เหมาะสมแก่การเกษตรจำนวนประมาณ 15,000 ไร่ สามารถจัดให้ราษฎรอพยพได้ประมาณ 700 ครอบครัว ส่วนที่เหลืออีก 300 ครอบครัวนั้น ได้จัดที่ดิน

¹ จากเอกสาร การรายงานผลการปฏิบัติการโครงการจัดที่ดินแก่ราษฎรอพยพจากอ่างเก็บน้ำ เขื่อนศรีนครินทร์ ; มีนาคม 2520

TAMBON KHAO CHOD

TAMBON NA SUAN

Normal High Retention Level +180 m (M.S.L.)

TAMBON DAN MAE CHA LAEP

TAMBON NONGPET

Normal High Retention Level +180 m (M.S.L.)

TAMBON THA KRA DARN

Ban Ton Pho (1)
Ban Ton Pho (2)
Ban Pak Na Suan (1)
Ban Pak Na Suan (2), (3)

Ban Dan Mae Chaloeap (2)

Ban Dan Mae Chaloeap (8)

Ban Dan Mae Chaloeap (4)

Ban Dan Mae Chaloeap (7)

Ban Dan Mae Chaloeap (6)

Ban Dan Mae Chaloeap (1)

Ban Dan Mae Chaloeap (3)

Ban Dan Mae Chaloeap (5)

Ban Song Saling

Ban Tukkat (1)

Ban Phu Nam Prie (1)

Ban Phu Nam Prie (2)

Ban Tao Lao (2)

Ban Kaeng Tao Lao

Ban Dong Rang

Ban Tao Lao (1)

Ban Mae Khamia (2)

Ban Mae Khamin (1)

Ban Pong Wai

Ban Wang Khamen

Ban Lumie

Ban Tha Sang (1)

Ban Tha Sang (2)

Ban Tha Sanun (1)

Ban Tha Sanun (2)

Ban Khun Tri

Ban Tha Thu

Ban Mae Kanbung (1)

Ban Hat Taeng

Ban Buk Yai (1)

Ban Buk Yai (2)

Ban Mae Lamun

Ban Hin Dat

Ban Sum Sui

Fluorite Mine

Ban Tha Krao

Ban Sao Hong

Ban Dua Rai

Ban Song Khlong

Ban Tha Keang Rieng

Ban Pak Keang Rieng

Ban Tha Raba

Ban Tha Krabung

Ban Lam Nong Khai

Ban Chao Nen

Ban Chao Nen Dam

Hual Tao Lao

Hual Mae Lam

Hual Sui

New Amphoe Srisawat Office Compound

Resettlement Area. (see detail in Fig. V - ii)

Main Access Road to New Amphoe Srisawat

Ban Dong Sakao-Tao Lao Resettlement Area

Khao Sak Phra Wild Life Preserve Area

LEGEND

- Home Plot 2 Rais Each
- Agricultural Plot 18 Rais Each

0 1 2 3 4 5 KM.

Scale 1:150,000

RESERVOIR MAP
AND
RESETTLEMENT AREA

บริเวณห้วยสามสุ้ย ประมาณ 7,000 ไร่ เพิ่มเติมให้ พร้อมกับนี้ ก็ได้แบ่งพื้นที่ดินอพยพออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนล่าง ใต้แก่ง บริเวณห้วยสามสุ้ย และตอนบน ตั้งแต่ กงเสลา-เกาะเหล้าองดีต ถึงบ้านปากนาสวน กับได้กำหนดให้ศูนย์ราชการอำเภอศรีสวัสดิ์ตั้งใหม่อยู่ในส่วนนี้ด้วย (ดูแผนที่ประกอบ)¹

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการและออกค่าใช้จ่ายลงทุนในการจัดหาน้ำสะอาด สำหรับอุปโภค บริโภค ดำเนินการสร้างถนนเพื่ออำนวยความสะดวกในการคมนาคม และใช้เป็นแนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พร้อมทั้งจัดให้มีไฟฟ้าใช้ในหมู่บ้านอพยพ ทั้ง 2 ตอน สำหรับการประกอบอาชีพของราษฎรนั้น ที่ประชุมของคณะกรรมการ ได้ตกลงให้จัดแบ่งที่ดินหมู่บ้านอพยพให้แก่ราษฎรครอบครัวละ 20 ไร่ และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตก็ได้จัดสรรเงินทุนสำหรับให้เกษตรกรกู้ยืมไปประกอบอาชีพในวงเงิน 10 ล้านบาท อีกด้วย ¹

2.1 รายละเอียด ลักษณะโครงการ และผลการดำเนินการก่อสร้างหมู่บ้านอพยพที่ดำเนินการโดย
การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ¹

004106

การดำเนินการก่อสร้างได้ดำเนินไปตามรายละเอียดลักษณะของโครงการที่ได้วางไว้ ทั้งทางด้านอาคารชุดเสยค่าที่ดิน ทรัพย์สิน การสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ และการจัดสรรเงินทุนให้แก่ผู้อพยพ งานก่อสร้างของโครงการหมู่บ้านอพยพนี้ ได้เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา สรุปได้ว่า การดำเนินงานได้เป็นไปตามแผนงานและเป้าหมายที่วางไว้ โดยงานส่วนใหญ่ได้แล้วเสร็จร้อยละ 98 เมื่อสิ้นเดือนธันวาคม 2522 สำหรับงานที่เหลือและกำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินการ คือ งานก่อสร้างทางระบายน้ำขอบอ่างเก็บน้ำ เขื่อนศรีนครินทร์ในบริเวณห้วยแม่จ่ม และห้วยพ่อจ่ม คิดเป็นระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร และ 14 กิโลเมตร ตามลำดับ และงานบำรุงรักษาซ่อมแซมเกี่ยวกับระบบส่งน้ำประปาที่ผลิตจากบ่อน้ำ

¹จากเอกสาร การรายงานผลการปฏิบัติการโครงการจัดที่ดินแก่ราษฎรอพยพจากอ่างเก็บน้ำ เขื่อนศรีนครินทร์ . มีนาคม พ.ศ. 2520

อาคาร และแหล่งน้ำผิวดินให้ราษฎรอพยพ ทั้งนี้ เมื่องานส่วนที่เหลือข้างต้นนี้แล้วเสร็จ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ จะจัดส่งมอบให้แก่ทางจังหวัดกาญจนบุรีรับไปดำเนินการต่อไป สำหรับรายละเอียดลักษณะโครงการ และผลการดำเนินงาน มีดังนี้

2.1.1 การชดเชยค่าที่ดินและทรัพย์สินแก่ราษฎรที่อยู่ในบริเวณน้ำท่วม ค่าเงินการโดยกระทรวงมหาดไทย และคณะกรรมการพิจารณาชดเชยที่ดินและทรัพย์สิน ค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินการอพยพฯ ได้เป็นไปตามมติของคณะรัฐมนตรี ลงเมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ.2516 ทั้งนี้ ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ โอนเงินเพื่อการนี้ให้แก่กระทรวงมหาดไทยดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วยงาน

2.1.1.1 การสำรวจที่ดินซึ่งถือครอง กรมที่ดินทำการสำรวจรังวัดที่ดิน และจัดทำแผนที่สำรวจโดยถือเอกสารการถือครองในที่ดิน ซึ่งทางราชการออกให้ เช่น สค.1, สน.3 หรือ ใบชำระเงินภาษีบำรุงท้องที่ (ภ.บ.ท.6) สำหรับรายที่ไม่มีหลักฐานการถือครองเลย จะต้องไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทางอำเภอเพื่อขอหนังสือรับรอง เจ้าหน้าที่สำรวจจะได้นำมาตรวจสอบกับแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ ซึ่งสามารถควบคุมเนื้อที่ดินการถือครองได้

งานสำรวจที่ดินของราษฎรในบริเวณถูกน้ำท่วม ซึ่งมีประมาณ 30,000 ไร่ ได้เริ่มตั้งแต่ต้นปี พ.ศ.2517 และแล้วเสร็จในเดือนกันยายน พ.ศ.2518

2.1.1.2 การสำรวจทรัพย์สิน ได้จัดทำรายละเอียดสำหรับชดเชยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับที่ดิน ทรัพย์สินต่าง ๆ เช่น ต้นไม้ บ้านอยู่อาศัย หรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ฯลฯ เป็นต้น ในการดำเนินการสำรวจดังกล่าว จัดทำโดยกรมที่ดินร่วมกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

งานสำรวจทรัพย์สินนี้ได้เริ่มงานเมื่อต้นปี พ.ศ.2517 พร้อมกับการสำรวจที่ดินซึ่งถือครองและได้ดำเนินการแล้วเสร็จในเดือนธันวาคม พ.ศ.2518

2.1.1.3 การพิจารณาชดเชยที่ดินและทรัพย์สิน ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสำรวจ จะได้รับการประเมินราคาด้วยความยุติธรรม งานนี้ได้ดำเนินการควบคู่ไปกับการสำรวจ

2.1.1.4 การจ่ายค่าชดเชยที่ดินและทรัพย์สิน ได้เริ่มจ่ายเงินครั้งแรกเป็นค่าที่ดิน เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ.2517 ต่อมาจึงได้จ่ายเงินในรายการอื่น ๆ เช่น ค่าต้นไม้ บ้านพัก และการขนย้ายให้แก่ราษฎรที่ถูกน้ำท่วม การจ่ายค่าชดเชยที่ดินและทรัพย์สินได้ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อสิ้นปี พ.ศ.2520 และทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ได้จ่ายเงินไปเพื่อการนี้ ทั้งหมดเป็นเงิน 49.972 ล้านบาท

2.1.2. งานก่อสร้างภายในบริเวณหมู่บ้านอพยพ ประกอบด้วย งานสำรวจและออกแบบ วางผังหมู่บ้าน การก่อสร้างสิ่งสาธารณูปโภค การก่อสร้างอาคารศูนย์ราชการอำเภอศรีสวัสดิ์ วัด และ โรงเรียน การอพยพเข้าหมู่บ้านอพยพ การส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมี รายละเอียด ดังนี้

2.1.2.1 งานสำรวจ ประกอบด้วยงาน 3 ประเภท คือ

- งานสำรวจและป้องกันผู้รุกล้ำจากบุคคลภายนอกในบริเวณเขตกป่าสงวน : ซึ่งดำเนินการโดยกรมป่าไม้ ได้เริ่มงานที่หมู่บ้านอพยพห้วยสามสุ้ย เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา และงานได้แล้วเสร็จในเดือนธันวาคม พ.ศ.2518 ส่วนที่บริเวณหมู่บ้าน อพยพ บ้านกงเสลา-บ้านเตาเหล็ก ได้ทำการแล้วเสร็จต่อกันเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2520

- งานสำรวจจัดทำแผนที่ในบริเวณหมู่บ้านอพยพ : ดำเนินการโดย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้เริ่มงานสำรวจที่บริเวณหมู่บ้านอพยพห้วยสามสุ้ย ตั้งแต่ เดือนธันวาคม พ.ศ.2517 และงานได้แล้วเสร็จในเดือนธันวาคม พ.ศ.2518 ส่วนบริเวณ บ้านกงเสลา-บ้านเตาเหล็ก ได้เริ่มสำรวจทำแผนที่เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2518 และงาน ได้แล้วเสร็จในเดือนธันวาคม พ.ศ.2519

- งานสำรวจลักษณะดินเพื่อการวางแผนในการใช้ที่ดินทำประโยชน์ : กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการแล้วเสร็จที่หมู่บ้านบ้านอพยพห้วยสามสุ้ย เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2517 และที่หมู่บ้านอพยพ บ้านกงเสลา-บ้านเตาเหล็ก ในเดือนกันยายน พ.ศ.2518

2.1.2.2 งานออกแบบวางผังหมู่บ้านในบริเวณอพยพ ได้แก่ การออกแบบวางผังแปลงที่อาศัยครอบครัวละ 2 ไร่ และแปลงที่ทำกิน ครอบครัวละ 18 ไร่ ซึ่งจะอยู่หลังบริเวณที่อาศัย โดยจัดให้อยู่เป็นกลุ่มขั้นใหม่เหมือนกันหมด นอกจากนี้ยังมีงานออกแบบวางผังสิ่งบริการสาธารณูปโภค อาคารศูนย์ราชการอำเภอศรีสวัสดิ์ โรงเรียน วัด ฯลฯ โดยที่การจัดสรรที่ดินในเขตหมู่บ้านอพยพแห่งนี้มีแนวยาวไปตามขอบอ่างเก็บน้ำ ฝั่งซ้าย จึงสามารถแบ่งบริเวณหมู่บ้านอพยพออกได้ 2 ตอน คือ

- ตอนล่าง "หมู่บ้านอพยพห้วยสามสุ่ย" ได้ทำการออกแบบและจัดให้เป็นหมู่บ้านได้จำนวน 5 หมู่บ้าน ซึ่งจัดให้เป็นแปลงที่อยู่อาศัยได้ประมาณ 560 แปลง และแปลงที่ทำกินประมาณ 424 แปลง สำหรับให้ราษฎรที่อพยพจากเขตน้ำท่วมในตำบลท่ากระดาน (หมู่ 1 และ หมู่ 2) ตำบลหนองเป็ด (หมู่ 1, หมู่ 2, หมู่ 4 และ หมู่ 5) และ ตำบลคานแม่แฉลบ (หมู่ 1, หมู่ 2 และ หมู่ 4) อนึ่ง ในบริเวณหมู่บ้านอพยพแห่งนี้ ยังได้จัดที่ดินให้เป็นที่ตั้งของสหกรณ์การเกษตรบ้านเจ้าแฉก จำกัด โรงเรียนประจำหมู่บ้านอพยพ จำนวน 5 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านแก่งเรียง โรงเรียนบ้านเกาะบูก โรงเรียนบ้านสามสุ่ย โรงเรียนบ้านทุ่งนา และ โรงเรียนพุน้ำเปรี้ยว นอกจากนี้ ยังมีบริเวณศูนย์กลางประจำในแต่ละหมู่บ้าน และมีวัดจำนวน 2 แห่ง คือ วัดท่ากระดาน และ วัดเกาะบูก

- ตอนบน "หมู่บ้านอพยพ บ้านกงเสลา-บ้านเตาเหล็ก" ได้ทำการออกแบบและจัดให้เป็นหมู่บ้านได้ จำนวน 4 หมู่บ้าน ซึ่งจัดให้เป็นแปลงที่อยู่อาศัยได้ประมาณ 396 แปลง และแปลงที่ทำกินประมาณ 316 แปลง สำหรับให้ราษฎรอพยพมาจากเขตน้ำท่วมในตำบลคานแม่แฉลบ (หมู่ 3, หมู่ 5 และ หมู่ 6) และตำบลนาสวน (หมู่ 1 และ หมู่ 3) อนึ่ง ในบริเวณหมู่บ้านอพยพแห่งนี้ยังได้จัดเนื้อที่ที่ดินให้เป็นที่ตั้งศูนย์ราชการอำเภอศรีสวัสดิ์ใหม่ (เนื้อที่ประมาณ 1,200 ไร่) โรงเรียนประจำหมู่บ้านอพยพ จำนวน 5 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านท่าสะอุน โรงเรียนบ้านโป่งหวาย โรงเรียนบ้านปากนาสวน โรงเรียนบ้านกงเสลา และโรงเรียนบ้านคานแม่แฉลบ นอกจากนี้ยังจัดให้มีบริเวณศูนย์กลางประจำในแต่ละหมู่บ้าน และให้เป็นที่ตั้งวัดจำนวน 2 แห่ง คือ วัดศรีสวัสดิ์ และ วัดศรีเกษตราราม รวมสำนักสงฆ์โป่งหวายอีก 1 แห่ง ด้วย

การดำเนินงานออกแนววางผังหมู่บ้าน ได้ดำเนินการมาตั้งแต่เดือน
มกราคม พ.ศ.2518 และแล้วเสร็จในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2519

2.1.2.3 สิ่งก่อสร้างในบริเวณหมู่บ้านอพยพ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
ได้ดำเนินการก่อสร้างในส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งบริการสาธารณูปโภค รวมทั้งงานวางป่า ปรับบริเวณ
แปลงที่อยู่อาศัย 2 ไร่ (ส่วนสิ่งก่อสร้างอาคารศูนย์ราชการอำเภอศรีสวัสดิ์ใหม่ โรงเรียน และ
วัด ดำเนินการโดยจังหวัดกาญจนบุรี) และอื่น ๆ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

งานก่อสร้างถนน :- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ได้ดำเนินการสร้าง
ถนนสายประธาน จากน้ำตกเอราวัณ ไปยังที่ว่าการอำเภอศรีสวัสดิ์ใหม่ รวมทั้งในบริเวณ
หมู่บ้านคงเสลา ซึ่งเป็นจุดหมายปลายทาง เป็นถนนลาดยาง มีผิวจราจรกว้าง 7.00 เมตร
ยาว 50 กิโลเมตร (โดยเป็นเส้นทางที่ผ่านห้วยแม่ละมุน ซึ่งต่อไปเมื่อเก็บกักน้ำไว้ในอ่าง
เขื่อนศรีนครินทร์แล้ว ถนนช่วงดังกล่าวจะจมอยู่ในอ่างเป็นระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร แต่
ขณะนี้กำลังทำแนวทางใหม่ โดยอ้อมไปตามแนวขอบอ่างเก็บน้ำในบริเวณห้วยแม่ละมุน และ
ห้วยพ่อละมุน เป็นระยะทาง 24 กิโลเมตร โดยแยกออกจากแนวทางเดิมที่หลักกิโลเมตรที่ 31
และจะไปบรรจบกับแนวเส้นทางเดิมใกล้ ๆ กับหลักกิโลเมตรที่ 35 ซึ่งขณะนี้ก็ใกล้จะเสร็จสิ้น
ลงแล้ว เมื่อการก่อสร้างถนนอ้อมขอบอ่างเสร็จแล้ว ถนนสายประธานนี้จะมีความยาวที่แท้จริง
ทั้งหมด 70 กิโลเมตร) มีการก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน 2 แห่ง คือ สะพาน
ข้ามที่วังน้ำเขียว และ ห้วยช่วงลาน ความยาวของสะพานเท่ากับ 12 เมตร และ 18 เมตร
ตามลำดับ

นอกจากนี้ ยังมีถนนชนิดสำรอง ซึ่งประกอบด้วยถนนแยกเข้าสู่
หมู่บ้าน กว้าง 5 เมตร รวมความยาวทั้งหมดประมาณ 10 กิโลเมตร ถนนเข้าสู่บริเวณ
แปลงที่อยู่อาศัยทุกหลังคาเรือน กว้าง 4.5 เมตร รวมความยาวทั้งหมดประมาณ 85
กิโลเมตร และถนนเข้าสู่ที่ทำกิน รวมความยาวทั้งหมดประมาณ 110 กิโลเมตร

งานสร้างถนนสายประธานดังกล่าวข้างต้น ได้เริ่มงานตั้งแต่เดือน
ธันวาคม พ.ศ.2517 และงานลงดินถูกรังไว้แล้วเสร็จในปี พ.ศ.2519 ส่วนงานลาดยาง

บนผิวจราจร ได้เริ่มงานตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2520 - และแล้วเสร็จในเดือนธันวาคม
 ศกเดียวกัน ยกเว้นช่วงระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 31 ถึง 35 ซึ่งต่อไปจะไม่ใช้แฉกนี้ จึงไม่
 จำเป็นต้องลาดยาง ต่อมาในกลางปี พ.ศ. 2521 จึงได้เริ่มงานก่อสร้างทางเลียบแนวขอบ
 อ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ ในบริเวณห้วยแม่ละมุน ซึ่งมีระยะทาง 10 กิโลเมตร โดยขณะนี้
 ได้เปิดทางลาดลงไปได้เสร็จเรียบร้อยแล้ว

ข. งานก่อสร้างระบบไฟฟ้า :- ทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ได้
 ก่อสร้างสายส่งไฟฟ้า ขนาดแรงดัน 2 กิโลโวลต์ 3 เฟส จำนวน 1 วงจร ขนาดสายไฟฟ้า
 No. 4/0 AWG. (ACSR) จากเขื่อนศรีนครินทร์ ผ่านอำเภอศรีสวัสดิ์ใหม่ ไปถึงบ้านแม่แดง
 หมู่ 6 รวมความยาวประมาณ 58 กิโลเมตร และงานติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้าและเดินสายไฟฟ้า
 แรงต่ำเพื่อใช้งานในศูนย์ราชการอำเภอศรีสวัสดิ์ และจ่ายไฟฟ้าให้แก่เครื่องสูบน้ำจากบ่ออากาศ

ค. งานจัดหาแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำ :- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ได้
 ทำการเจาะบ่ออากาศให้ทุกหมู่บ้านแล้วเสร็จรวม 12 บ่อ ทั้งนี้รวมบ่ออากาศในบริเวณอำเภอ
 ศรีสวัสดิ์ใหม่อีก 2 บ่อ พร้อมทั้งติดตั้งเครื่องสูบน้ำจากบ่ออากาศ และสร้างระบบส่งน้ำประปา
 จ่ายให้แก่ราษฎรภายในหมู่บ้านให้ด้วย¹

อนึ่ง งานก่อสร้างในส่วนนี้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ได้ทำการสำรวจ
 แหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำที่ได้มาจากการกั้นฝายเก็บกักน้ำ โดยได้ดำเนินการสำรวจหาแหล่งน้ำ
 ทั้งสอง ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา แต่ปรากฏว่าแหล่งน้ำผิวดินนั้นหาได้ค่อนข้าง
 ยาก จึงได้มุ่งไปทางแหล่งน้ำใต้ดิน และก็ได้พบว่าจากการสำรวจเจาะน้ำบาดาลนั้น น้ำบาดาล
 ที่ได้มามีคุณสมบัติที่พอจะนำมาใช้ได้

ส่วนงานระบบประปาที่จะจ่ายน้ำนั้น ก็ได้ทำการก่อสร้างหอดังสูง
 สำหรับเก็บน้ำ จำนวน 5 แห่ง พร้อมด้วยการวางท่อส่งน้ำประปา และการติดตั้งถังน้ำขนาด

¹ หมายเหตุ :- เรื่องการวางระบบการจ่ายน้ำโดยละเอียด ฎได้จากวิทยานิพนธ์
 ของ นายปิยะพันธ์ ทินพงษ์

400 แกลลอน จำนวนประมาณ 300 ใบ ไร่ประจำตามจุดต่าง ๆ ในหมู่บ้านแต่ละแห่ง ซึ่งราษฎรอพยพสามารถใช้น้ำได้โดยสะดวกพอสมควร ครอบคลุมหมู่บ้าน

ง. . . งานวางป่า ปรับบริเวณแปลงที่อยู่อาศัย 2 ไร่ :- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ได้ทำการวางป่า และปรับบริเวณแปลงที่อยู่อาศัยให้ทั้งหมด ครอบคลุมหมู่บ้าน โดยได้ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อสิ้นปี พ.ศ.2520

จ. . . งานก่อสร้างอาคารใหม่ :- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ได้โอนเงินค่าก่อสร้างอาคารใหม่ให้แก่จังหวัดกาญจนบุรี เป็นเงิน 14.401 ล้านบาท เพื่อก่อสร้างอาคารใหม่ ดังนี้

(ก) อาคารศูนย์ราชการอำเภอศรีสวัสดิ์ใหม่ ประกอบด้วยอาคารที่ทำการอำเภอ สถานีอนามัยชั้นสอง สถานีตำรวจ บ้านพักข้าราชการพลเรือนและตำรวจ โรงเก็บพัสดุ โรงฆ่าสัตว์ และอื่น ๆ รวม 43 อาคาร ได้ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อสิ้นปี พ.ศ.2519

(ข) โรงเรียนจำนวน 10 โรงเรียน ประกอบด้วยอาคารเรียน บ้านพักครู และอื่น ๆ รวม 29 อาคาร ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จ เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ.2520

(ค) วัด จำนวน 4 วัด ประกอบด้วย พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ กุฏิ และอื่น ๆ รวม 20 อาคาร การก่อสร้างถึงสิ้นเดือนธันวาคม พ.ศ.2522 จึงแล้วเสร็จทั้งหมด วัดที่สร้างใหม่ คือ วัดท่ากระดาน วัดเกาะบุง วัดศรีสวัสดิ์ และ วัดศรีเกษตราราม

2.1.2.4 การดำเนินงานอพยพราษฎร ดำเนินการโดยคณะกรรมการประสานงานการอพยพราษฎรอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งตั้งขึ้นตามมติของคณะรัฐมนตรี ลงเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2517 ให้มีหน้าที่ประสานงานและเร่งรัดการจัดอพยพราษฎร เข้าสู่ที่หมู่บ้านอพยพ ซึ่งกล่าวไว้ข้างต้น

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนครอบครัวของราษฎรที่อพยพเข้าสู่หมู่บ้านอพยพ

ชื่อตำบล	จำนวนครอบครัว	
	ราษฎรอพยพทั้งหมด	ย้ายเข้าไปอยู่แล้ว
ตำบลท่ากระดาน (หมู่ 1 และ หมู่ 2)	139	139
ตำบลหนองเป็ก (หมู่ 1 ถึง หมู่ 5)	197	197
ตำบลบ้านแม่แดง (หมู่ 1 ถึง หมู่ 6)	274	274
ตำบลนาสวน (หมู่ 1 ถึง หมู่ 3)	171	70
ตำบลเขาโจก	36	—
รวมจำนวนตำบล 5 ตำบล (17 หมู่บ้าน)	817	680

2.1.2.5 การส่งเสริมการเกษตรให้แก่ราษฎรอพยพ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้จัดสรรที่ดิน จำนวน 60 ไร่ ซึ่งอยู่ติดกับไร่นาของกรมการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ในบริเวณหมู่บ้านห้วยสามสุ้ย ให้กรมส่งเสริมการเกษตร จัดตั้งศูนย์สาธิตและขยายพันธุ์พืช นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรยังได้ขอให้จังหวัดกาญจนบุรีที่บริเวณศูนย์ราชการอำเภอศรีสวัสดิ์ ประมาณ 100 ไร่ เพื่อจัดตั้งศูนย์สาธิตและขยายพันธุ์พืชอีกแห่งหนึ่ง และกรมพัฒนาที่ดินก็มีโครงการสาธิตการเพาะปลูกพืชที่เหมาะสมกับชนิดของดิน ตลอดจนการปรับปรุงดิน เพื่อเพิ่มผลผลิตของพืชด้วย

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้เริ่มงานโครงการจัดตั้งศูนย์สาธิตและขยายพันธุ์พืช ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2519 เป็นต้นมา และเพื่อชักชวนส่งเสริมให้ราษฎรประกอบอาชีพการเกษตรที่ดี รวมทั้งทดสอบหาพืชที่เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศและสภาพดิน ตลอดจนทำการศึกษาเกี่ยวกับด้านเศรษฐศาสตร์การเกษตรด้วย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ จึงได้จัดแปลงสาธิตจำนวนประมาณ 8 ไร่ ณ บริเวณใกล้กับบ้านตัวอย่างชั้น ตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ.2518

เป็นกันมา ปรากฏว่าพืชที่ทศของปลูกได้ผลผลิตเป็นที่น่าพอใจ ได้แก่ องุ่น ข้าว พริก ถั่วเขียว ถั่วลิสง ฯลฯ

2.1.3. การจัดสรรเงินทุนสำหรับให้ราษฎรอพยพ โดยได้รับความร่วมมือจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรขึ้นในบริเวณโครงการหมู่บ้านอพยพ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ได้ให้ยืมเงิน 10 ล้านบาท (โดยไม่คิดดอกเบี้ย) มีสัญญาส่งคืนภายใน 10 ปี (30 กันยายน พ.ศ.2530)

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้จัดทำการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2519 และแล้วเสร็จเมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ.2519 ซึ่งได้จัดให้มีการประชุมใหญ่ผู้เข้าชื่อขอจดทะเบียนสหกรณ์ และได้รับจดทะเบียนเป็น "สหกรณ์การเกษตรบ้านเจ้าแฉกร จำกัด" เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2519 มีสมาชิกเริ่มแรกทั้งหมด 200 ครอบครัว ต่อมาการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ได้ให้สหกรณ์การเกษตรบ้านเจ้าแฉกร จำกัด ยืมเงินงวดแรกจำนวน 2 ล้านบาท (ซึ่งคำนวณได้จากครอบครัวละ 10,000 บาท) ตามการร้องขอโดยไม่คิดดอกเบี้ย แต่สหกรณ์ฯ จะให้สมาชิกกู้ยืมได้โดยเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 6 ต่อปี

จำนวนเงินลงทุน

จำนวนเงินลงทุนของการก่อสร้างโครงการหมู่บ้านอพยพ ตามโครงการไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ เพื่อทำการอพยพราษฎรในเขตน้ำท่วม รวมเป็นเงินที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ต้องจ่ายไปทั้งสิ้น 147.80 ล้านบาท อันประกอบไปด้วย

ค่าชดเชยที่ดินและทรัพย์สินแก่ราษฎรที่ถูกน้ำท่วม	55.00	ล้านบาท
ค่าก่อสร้างสิ่งบริการสาธารณูปโภคในหมู่บ้านอพยพ	62.83	ล้านบาท
ค่าก่อสร้างอาคารศูนย์ราชการอำเภอศรีสวัสดิ์ใหม่		
โรงเรียน วัด	14.47	ล้านบาท
จัดสรรเงินทุนสำหรับราษฎรอพยพกู้ยืม	10.00	ล้านบาท
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามโครงการหมู่บ้านอพยพ	<u>5.23</u>	ล้านบาท
รวมเงิน	<u>147.80</u>	ล้านบาท

ตามที่ไต่ถามมาแล้วว่า โครงการหมู่บ้านอพยพเขื่อนศรีนครินทร์เป็นโครงการที่
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เข้ามาดำเนินการเพื่อที่จะอพยพราษฎรจากอำเภอศรีสวัสดิ์
(เก่า) ซึ่งอยู่ในพื้นที่อ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ มายังแหล่งทำกินใหม่ ซึ่งจัดแบ่งเป็นหมู่บ้าน
ทั้งสิ้น 9 หมู่บ้านด้วยกัน พร้อมกันนี้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ก็ได้ช่วยจัดการให้มีการอำนวยความสะดวก
ความสะอาดทั้งด้านสาธารณสุขโลก และแนะนำความรู้ทางด้านเกษตรกรรมให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน
อพยพ ด้านสาธารณสุขโลกที่ดำเนินการไปแล้วได้แก่ การศึกษาคือให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจัดการ
ติดตั้งเสาไฟฟ้าและเดินสาย เพื่อให้ราษฎรก่อสร้างเข้าที่อยู่อาศัยเอง และการจัดทำน้ำประปา
โดยการเจาะบ่อน้ำบาดาลและขุดสระ แล้วสูบน้ำจากสระและบ่อน้ำบาดาลนี้ไปแจกจ่ายให้แก่ราษฎร
ในแต่ละหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการอุปโภคและบริโภค

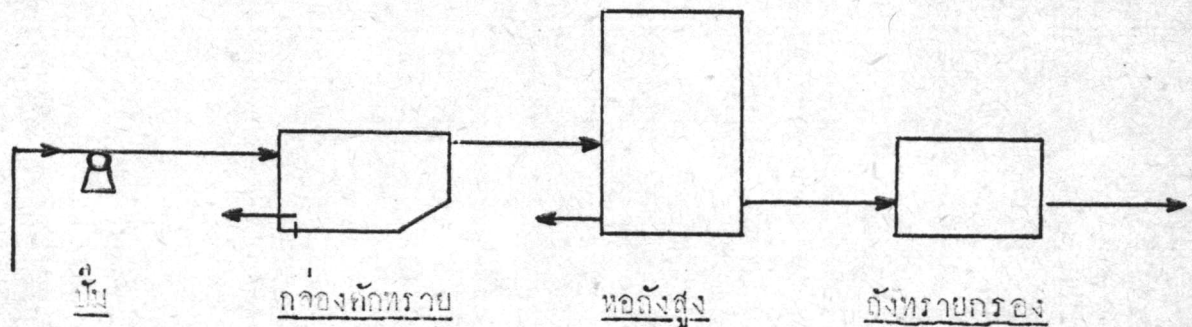
จากการออกสำรวจระบบประปา และการใช้น้ำของราษฎรในหมู่บ้านอพยพ ตาม
รายงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ เมื่อวันที่ 21 - 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520 พบว่า น้ำที่สูบ
ขึ้นมาจากบ่อน้ำบาดาลส่วนใหญ่มีปริมาณเหล็กละลาย (Dissolved Iron) และความกระด้าง
อยู่ในเกณฑ์ที่สูงมาก (เกินมาตรฐานของน้ำดื่ม) ถึงแม้ว่าบางบ่อจะได้รับการจัดการติดตั้งระบบ
กรองสนิม (ซึ่งทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ได้ออกแบบไว้) แล้ว แต่น้ำที่ผ่านระบบกรองนี้เมื่อ
จ่ายเข้าท่อส่งน้ำไปยังถังน้ำขนาด 400 แกลลอน ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ได้นำไปติดตั้งไว้ตาม
จุดต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เพื่อให้ราษฎรอพยพได้ใช้ ราษฎรก็ไม่ยอมบริโภคน้ำจากถังเหล่านี้ โดย
อ้างว่า บางครั้งน้ำมีสีเหลืองของสนิมเหล็ก และเมื่อนำไปต้มก็มีคราบหินปูนหนาเกาะตามภาชนะ
การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ จึงต้องจัดรถส่งน้ำ นำน้ำจากสระขุดที่บ้านท่าทุ่งนาไปแจกจ่ายให้ราษฎรใน
หมู่บ้านต่าง ๆ ที่มีน้ำซึ่งมีคุณภาพไม่ดี เพื่อใช้ในการบริโภค¹

จากการสังเกตการจ่ายน้ำและการใช้น้ำ พบว่ารถส่งน้ำจะมาส่งน้ำตามจุดต่าง ๆ
ในแต่ละหมู่บ้าน อาทิตย์ละครั้งเป็นอย่างมาก โดยจ่ายให้ครั้งละ 500 - 600 ลิตร

¹ จากเอกสารรายงานของ กองนิเวศน์วิทยาและสิ่งแวดล้อม ส่วนประชาณีเทศน์
รายงานเลขที่ 154 - 30 - 2101; มกราคม 2521

ซึ่งราษฎรส่วนใหญ่ร้องเรียนว่า น้ำไม่พอใช้ ทั้งนี้และทั้งนี้ก็เนื่องจากการใช้น้ำผิดประเภท โดยราษฎรนำน้ำที่จ่ายให้ขึ้นไปทำควาสะอาดด้วยแชมและเสื่อผ้า แทนที่จะใช้น้ำจากบ่อมาคาคตามถังใก้ ๆ บ้าน จึงทำให้เกิดปัญหาในด้านการบริการน้ำบริโภค ซึ่งการไฟฟ้าฝ่ายผลิตเป็นผู้รับผิดชอบ ด้วยเหตุนี้เอง ทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิต จำเป็นจะต้องปรับปรุงคุณภาพของน้ำบาดาลให้มีคุณสมบัติที่ทำให้ราษฎรเชื่อถือ และยอมใช้บริโภคแทนน้ำจากสระที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้จัดส่งให้แก่เดิม¹

ในการดำเนินการปรับปรุงคุณภาพน้ำนั้น จากบ่อบาดาลที่ใช้การได้ในโครงการหมู่บ้านอพยพฯ แต่เดิมซึ่งมีทั้งหมด 13 บ่อ ในจำนวนนี้มีอยู่ 5 บ่อ ที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิต ได้ทำการติดตั้งระบบ Water Treatment สำหรับปรับปรุงคุณภาพน้ำให้ดีขึ้น และทั้ง 5 บ่อนี้ก็ใช้ระบบเดียวกันหมด ซึ่งมีขบวนการดังนี้

ระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำบาดาล (ที่ทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ทำไว้แต่เดิม)¹

น้ำที่สูบขึ้นมาจากบ่อบาดาล จะผ่านถังกรองทราย แล้วผ่านไปขึ้นหอถังสูงสำหรับเก็บน้ำ ซึ่งมีฝักบัวสำหรับสเปรย์น้ำอยู่ตอนบน น้ำจากฝักบัวตกลงมาเก็บไว้ในคอนข้างของหอถังเก็บ ซึ่งทำหน้าที่เป็นถังตกตะกอน ทางออก (Outlet) ของหอถังเก็บน้ำอยู่สูงประมาณ 0.50 เมตร จากพื้น (ตามภาพถ่ายที่ได้แนบมาด้วย) เข้าสู่ถังกรอง (ซึ่งก็เป็นแบบ Rapid Sand Filter นั้นเอง) แล้วจึงออกสู่ระบบจ่ายน้ำ

¹ จากเอกสารรายงานของ กองนิเวศน์วิทยาและสิ่งแวดล้อม ส่วนประชานิเทศน์ รายงานเลขที่ 154 - 30 - 2101; มกราคม 2521

ในด้านการบำรุงรักษาระบบนั้น ก็ได้มีการทำความสะอาดทราย หรือ back wash อาทิตย์ละ 2 ครั้ง และก็ได้ระบายตะกอนจากถังกักทรายใต้ห้องเก็บน้ำ และใต้ถังกรอง เค็อนละ 1 ครั้ง

ซึ่งผลปรากฏว่า น้ำที่ออกมาจากระบบก็ยังคงเป็นน้ำที่ไม่เหมาะสมสำหรับการอุปโภค และบริโภคของราษฎรอยู่นั่นเอง ทั้งนี้ก็เพราะ

1. มีความกระด้างสูงมาก เฉลี่ยประมาณ 400 mg/l (Total Hardness as CaCO_3) เกินมาตรฐานของ WHO ซึ่งกำหนดให้ไม่เกิน 300 mg/l ทำให้สิ้นเปลืองสบู่และผงซักฟอก ทั้งยังเกิดคราบหินปูนตามภาชนะ และเกิดฝ้าบนผิวหน้า ทำให้ราษฎรไม่กล้าใช้ดื่ม
2. ยังมีปริมาณเหล็กละลายสูงอยู่ ทำให้เวลาใช้จะเกิดคราบสนิมจับตามก๊อกน้ำและภายในถังน้ำ ราษฎรจึงไม่ใช้บริโภค เวลานำมาใช้ซักเสื้อผ้าจะทำให้เกิดคราบบนเสื้อผ้าอีกด้วย
3. ระบบที่ใช้นี้ นานไปก็เกิดการอุดตันที่สเปรย์ ทำให้มีน้ำที่สูบน้ำมาคาลงขึ้นมาต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้น
4. การออกแบบการสเปรย์น้ำไม่เหมาะสม เพราะไม่สามารถที่จะ Oxidize Fe^{++} ที่มีอยู่ในน้ำได้พอ
5. การถ่ายตะกอนเหล็กที่เกิดจากปฏิกิริยา Oxidize จากใต้ห้องเก็บน้ำทิ้งชว่น นานเกินไป เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ปริมาณเหล็กในน้ำหลังกรองแล้ว มีความเข้มข้นสูงขึ้น และเนื่องจากในสภาวะที่ขาดออกซิเจน ตะกอน Fe^{+3} จะถูก reduce เป็น Fe^{+2} ซึ่งละลายน้ำได้ดี ¹

จนถึงปัจจุบันนี้ ก็ยังคงใช้ระบบนี้อยู่โดยไม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขระบบ Water Treatment นี้ให้ดีขึ้นเลย

¹ จากเอกสารรายงานของ กองนิเวศน์วิทยาและสิ่งแวดล้อม ส่วนประชาชนเทศน์ รายงานเลขที่ 154 - 30 - 2101; มกราคม 2521

และเมื่อค้นเดือนธันวาคม พ.ศ. 2522 ได้มีการสำรวจบ่อน้ำบาดาลต่าง ๆ ทั้ง 10 หมู่บ้าน ในหมู่บ้านอพยพทั้งหมดอีก ปรากฏว่ามีเพียง 4 หมู่บ้านเท่านั้น ที่ยังพอที่จะใช้น้ำบาดาลได้ (แต่คุณภาพน้ำก็ยังคงเป็นแร่เค็ม คือ มีกระด้างสูง ปริมาณเหล็กละลายในน้ำสูง) คือ หมู่บ้าน ท่ากระดาน เกาะบุค ฟุ่งนา และ บ้านแม่แลบ หมู่ 3 (หมู่บ้านนี้ใช้สูบน้ำจากสระ ซึ่งปัจจุบันน้ำในสระก็แห้งไปเกือบหมดแล้ว) ที่เหลือออกนั้นไม่สามารถสูบน้ำขึ้นมาใช้ได้เลย เพราะบ่อเกิดการอุดตัน และระดับน้ำใต้ดินของบ่อที่ต่ำลงมาก การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ จึงต้องจัดรถน้ำบริการให้ทั้งหมด ซึ่งจะเห็นได้ว่าทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ต้องรับภาระหนักมากขึ้นกว่าเค็มอีกในอนาคตอันใกล้แน่แน่นอน ถ้าหากบ่อน้ำบาดาลที่พอจะใช้การ ได้ที่เหลือทั้งหมดนั้นหมดอายุลง โดยมีสาเหตุดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

สรุป ผลจากการใช้น้ำบาดาลและจากสระขุดในบริเวณหมู่บ้านอพยพเขื่อนศรีนครินทร์ จะเห็นได้ว่า

1. น้ำบาดาลที่สูบน้ำมาใช้ มีคุณภาพไม่ดีพอ ไม่ปลอดภัย และไม่สะดวกต่อการอุปโภคบริโภค
2. การเจาะบ่อน้ำบาดาลในบริเวณที่มีระดับสูงกว่าระดับน้ำใต้ดินมาก ๆ อย่างในบริเวณที่อพยพของเขื่อนศรีนครินทร์นี้ ถ้าหากจะเจาะให้มีน้ำใช้ได้นาน และมีคุณภาพดี ก็อาจจะต้องเจาะลึกกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้อีก ซึ่งค่าเจาะบ่อก็จะแพงขึ้นอีกอย่างมากมาย และจะต้องมีการบำรุงรักษาอย่างดีพอด้วย
3. การสูบน้ำจากสระที่บริเวณหมู่บ้านอพยพบ้านแม่แลบ หมู่ 3 นั้น ก็ปรากฏว่าน้ำในสระที่ขุดนั้นแห้งเกือบหมดแล้ว เพราะบริเวณที่ทำการขุดสระนั้นไม่เหมาะสม คือ ไม่มีน้ำซึมไหลมาเข้าคลองก็ การระเหยตัวของน้ำที่สูง เพราะพื้นที่ร้อนอากาศร้อนมาก
4. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ต้องรับภาระหนักในการจัดส่งน้ำที่มีคุณภาพดี ไปแจกจ่ายให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านอพยพที่มีบ่อน้ำบาดาลที่ไม่สามารถจะสูบน้ำขึ้นมาใช้ได้อีกแล้ว และหมู่บ้านเหล่านี้ก็ตั้งอยู่ห่างกันมาก ทำให้ต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งภาระอันนี้ทางการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ จะต้องไปผูกไปจนกว่าจะหาแหล่งน้ำที่มีคุณภาพดี แหล่งใหม่ที่สามารถจะบริการแก่ราษฎรในแต่ละหมู่บ้านได้อย่างพอเพียงได้

2.2 ความรู้พื้นฐาน, การเลือกตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งน้ำกิน และที่ปรับปรุงคุณภาพน้ำ

ด้วยสาเหตุต่าง ๆ ดังที่ได้อธิบายมาแล้ว จะเห็นได้ว่า ถ้าหากนำแหล่งน้ำใต้ดินมาใช้เป็นน้ำประปาแจกจ่ายให้ชาวบ้านอพยพแล้ว จะก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคหลายประการ คือ

1. น้ำที่สูบขึ้นมาส่วนใหญ่แล้วมีคุณภาพไม่ดีพอ และไม่ปลอดภัยต่อการบริโภค
2. ปริมาณน้ำที่สูบขึ้นมาจากบ่อน้ำบาดาลทุกปี ๆ จะเริ่มลดน้อยลง ๆ อันเนื่องมาจากการรูดค้นของบ่อ และระดับน้ำใต้ดินที่เปลี่ยนแปลงไปทุกปี ๆ
3. เนื่องจากบ่อน้ำบาดาลที่สูบขึ้นมาคุณภาพไม่ดี จึงส่งผลทำให้อุปกรณ์ประปาที่ใช้ในการลำเลียงน้ำมีอายุการใช้งานสั้นลง และ
4. ส่งผลกระทบต่อจิตใจของชาวบ้านอพยพ ทำให้ชาวบ้านอพยพมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ฯ เป็นต้น

ดังนั้น จึงต้องมีการหาแหล่งน้ำใหม่ที่พอจะทำเป็นน้ำประปาแจกจ่ายให้ราษฎรอย่างเพียงพอ และน้ำประปานั้นจะต้องเป็นน้ำที่มีคุณภาพดีพอที่จะใช้ในการอุปโภค บริโภค ได้โดยปลอดภัย ซึ่งในการนี้เราก็ได้มุ่งไปหาทางแหล่งน้ำผิวดินแทน

แต่ก็เป็นที่น่าทึ่งกันดีแล้วว่า ปัญหาสำคัญของการนำแหล่งน้ำผิวดินซึ่งอยู่ในเขตร้อนของโลก มาใช้เป็นแหล่งผลิตน้ำประปานั้น จะอยู่ในแนวทางเดียวกัน คือ ต้องมีการกำจัดความขุ่นของน้ำ ซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยอนุภาคเล็ก ๆ ของดินเหนียว และพวกตะกอนดิน (Silt) มีหลายวิธีที่ได้พัฒนาและปรับปรุงขึ้นเพื่อใช้กำจัดความขุ่นเหล่านี้ แต่ก็มีเพียงวิธีเดียวที่นิยมใช้กันมากที่สุดและกว้างขวางที่สุด คือ ขบวนการแบบทรายกรองเร็ว (Rapid Sand Filter) โดยขบวนการนี้จำเป็นต้องใช้สารเคมีเข้าช่วย เพื่อให้ตะกอนในน้ำดินตกตะกอนเร็วขึ้น และให้พวกอนุภาคเล็ก ๆ จับตัวกันเพื่อให้เกิดตะกอน หรือมีอนุภาคที่ใหญ่ขึ้น ทำให้สามารถกรองออกได้ง่ายเมื่อมาผ่านขบวนการทรายกรองเร็ว ซึ่งจะเห็นได้ว่าวิธีการนี้ยุ่งยากและแพงเกินไปในการที่จะนำเอามาใช้สำหรับเป็นระบบผลิตน้ำประปาในชนบทของประเทศที่กำลังพัฒนา และถ้าหากได้มีการพิจารณาถึงปัญหาต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นแล้ว จะเห็นว่าระบบทรายกรองช้า (Slow Sand Filtration) จะเป็นขบวนการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผลิตน้ำประปา

จากแหล่งน้ำผิวดินในชนบท ทั้งนี้ก็เพราะไม่ค่อยมีอะไรยุ่งยากในระบบ การลงทุนเมื่อเทียบกับเวลาที่ใช้งานแล้วค่อนข้างต่ำ การบำรุงรักษาก็ง่าย และไม่ค่อยมีปัญหาในเรื่องที่ดิน เพราะในชนบทส่วนใหญ่แล้ว ที่ดินมีราคาถูก¹

ข้อพิจารณาที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการนำเอาระบบทรายกรองเข้ามาใช้กับแหล่งน้ำผิวดินในเขตร้อนของโลก ซึ่งค่อนข้างจะมีความขุ่นมาก ก็คือ พวกตะกอนดิน (Silt) เหล่านี้จะเป็นตัวไปทำให้ชั้นกรองซึ่งเป็นทรายที่มีขนาดเล็กมากเกิดการอุดตันเร็วขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเราก็สามารถที่จะทำให้ระบบทรายกรองข้างสามารถทำงานได้อย่างดี แม้ว่าน้ำดินที่ผ่านเข้ามาสู่ตัวกรองนั้นมีความขุ่นมาก (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความขุ่นอันเกิดขึ้นจากสารอินทรีย์) และผิวของชั้นกรองก็ไม่เกิดการอุดตันเร็ว

วิธีการแก้ไขก็คือ ถ้าแหล่งน้ำดินแหล่งใดก็ตามที่มีความขุ่นสูง และมี แอจิจี มาก เราก็จะใช้ Pre-Filter ซึ่งเป็นพวกเยื่อมะพร้าว เปลือกถั่วที่เผาแล้ว หินไม้ หรือ กรวดที่มีขนาดต่าง ๆ วางเป็นชั้น ๆ ในแนวระดับ กรองเอาพวกความขุ่นส่วนใหญ่ออกเสียก่อนก่อนที่จะปล่อยให้ผ่านไปผ่านที่ถังกรองทรายช้า เพื่อทำการปรับปรุงคุณภาพน้ำ และกรองเอาความขุ่นที่เหลืออยู่ออกให้หมด¹

หนึ่ง การใช้ Pre-Filter นี้ ได้มีการทำการวิจัยขึ้นที่ AIT เมื่อเร็ว ๆ นี้ โดยแบบที่ทำการวิจัยนั้น เป็นแบบ horizontal-flow coarse-material prefiltration (คือเป็นแบบปล่อยน้ำที่ที่มีความขุ่นไหลผ่านชั้นของกรวดเล็ก ๆ ในแนวระดับ) พบว่าน้ำที่ไหลผ่านออกมาจาก Prefilter นั้น มีความขุ่นน้อยกว่าเดิมมาก เหมาะสมสำหรับที่จะให้ผ่านไปยังถึงกรองทรายช้าได้ และในน้ำดินที่มีความขุ่นตั้งแต่ 30 ถึง 100 JTU ก็ปรากฏว่าระบบนี้สามารถกำจัดความขุ่นที่มีอยู่ในน้ำได้ถึง 60 - 70 เปอร์เซ็นต์ของความขุ่นทั้งหมด ซึ่งการนี้จะช่วยให้ถังทรายช้าทำงานได้นานขึ้น¹

¹ N.C. Thanh, "Functional Design of Water Supply for Rural Communities" Asian Institute of Technology, April 1978

2.3 การเลือกจุดที่ตั้งของโครงการ

จากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่แล้มาในอดีต ทำให้เราทราบว่า ระบบการผลิตน้ำประปาที่สร้าง ณ ที่แห่งใดก็ตามจะได้รับการบำรุงรักษาอย่างดี และเกิดข้อผิดพลาดน้อย นั้น จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ เราเลือกจุดหรือหมู่บ้านที่จะสร้างระบบผลิตน้ำประปาขึ้นอย่างระมัดระวัง เพราะการที่ชาวบ้านมีความรู้สึกสำนึกในความรับผิดชอบต่อระบบการผลิตน้ำประปานั้น จะเป็นเงื่อนไขที่สำคัญอันหนึ่งในการที่จะกำหนดหรือเลือกจุดที่จะทำการก่อสร้างระบบประปาในหมู่บ้านชนบท¹

อนึ่ง ในการกำหนดจุด หรือที่ตั้งระบบผลิตน้ำประปา นั้น ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์หลักอีกหลายประการ คือ

1. เพื่อให้ชาวชนบทมีความเป็นอยู่ที่ถูกสุขอนามัยดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการปรับปรุงสถานะทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของชาวชนบทโดยตรงด้วย
2. เป็นการยกระดับความเป็นอยู่ของชาวชนบทที่มีการพัฒนาการปกครองตนเอง และเป็นการนำไปสู่วิถีทาง การช่วยตนเอง โดยการสร้างความสามารถและกระตุ้นแรงเร้าให้ชาวชนบทรู้จักนำเอาทรัพยากรในส่วนท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยเฉพาะในด้านการประปาและการสุขภิบาล

และด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงได้ตกลงเลือกเอาบริเวณหมู่บ้านท่าสะนุ่น (ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่สร้างขึ้นใหม่หมู่บ้านหนึ่งในโครงการก่อสร้างหมู่บ้านอพยพฯ ทั้งหมด) เป็นหมู่บ้านที่เหมาะสมที่สุด ในการที่จะสร้างระบบผลิตน้ำประปาโดยใช้ถังกรองทรายช้านี้ และจุดที่จะสร้างอยู่ห่างจากหมู่บ้านอพยพท่าสะนุ่น ประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นบริเวณที่แหล่งน้ำซับไหลผ่านลงสู่อ่างเก็บน้ำเล็ก ๆ ใกล้จุดที่ตั้งระบบทรายกรองช้า ซึ่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำเล็ก ๆ นี้ จะเป็นแหล่งน้ำคินสำหรับผลิตน้ำประปา เพื่อจ่ายให้แก่ราษฎรในหมู่บ้านอพยพท่าสะนุ่นนี้

¹ N.C. Thanh, "Functional Design of Water Supply for Rural Communities" Asian Institute of Technology, April 1978

2.4 หมู่บ้านอพยพท่าสะนุ่น

ที่ตั้ง หมู่บ้านอพยพท่าสะนุ่น เป็นหมู่บ้านของราษฎรที่อพยพมาจากพื้นที่เก็บกักน้ำของอ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ ตั้งอยู่ทางฝั่งซ้ายของอ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ โดยอยู่ห่างจากที่ทำการโครงการก่อสร้างหมู่บ้านอพยพ ประมาณ 10 กิโลเมตร หรืออยู่ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 27 และ 29 ของถนนที่ไปยังอำเภอศรีสวัสดิ์ใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 2,720 ไร่ มีราษฎรอพยพอาศัยอยู่ 136 ครอบครัว ซึ่งแต่ละครอบครัวจะมีพื้นที่สำหรับอยู่อาศัย 2 ไร่ และมีพื้นที่ทำกินอีก 18 ไร่ ราษฎรที่อพยพเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านนี้ เป็นราษฎรซึ่งเดิมอาศัยอยู่ในหมู่บ้านค่านแม่แจลบ หมู่ 2 และ หมู่ 4 ของพื้นที่ในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์เดิมที่ถูกน้ำท่วมไป

อาชีพ ราษฎรมีอาชีพด้วยการทำไร่ (เช่น ปลูกข้าว, ข้าวโพก, สับปะรด, มะนาว เป็นต้น), ค้าขาย และเป็นลูกจ้าง (มีการทำเหมืองแร่ที่บุกอยู่ในบริเวณใกล้ ๆ กัน) เป็นต้น

รายได้ ราษฎรมีรายได้เฉลี่ย ประมาณ 1,500 - 2,000 บาทต่อเดือน ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับชนบทอื่น ๆ ของประเทศ

การสาธารณสุขโลก มีถนนขนาดผิวจราจรกว้าง 5.00 เมตร ใช้สัญจรไปมาในหมู่บ้าน มีไฟฟ้าใช้บริบูรณ์โดยขึ้นอยู่กับไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ส่วนทางด้านการศึกษาได้มีการวางระบบประปาไว้ภายในหมู่บ้านเรียบร้อยแล้ว และเดิมได้สูบน้ำจากบ่อน้ำบาดาลที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ได้เจาะไว้ให้ 2 บ่อ คือ บ่อน้ำบาดาลหมายเลข 8 และหมายเลข 8 (3) (อยู่ในแผนที่ประกอบ) จ่ายให้แก่ราษฎร โดยอาศัยระบบประปาภายในหมู่บ้าน แต่ปัจจุบันนี้ไม่สามารถสูบน้ำขึ้นมาใช้ได้แล้ว เพราะมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอ จึงต้องอาศัยการสูบน้ำดิบจากสระที่เก็บน้ำซึมไว้ (ถังที่กล่าวไว้ในคอนกรีต) ซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านท่าสะนุ่น ประมาณ 2 กิโลเมตร ขึ้นไปไว้บนตึกสูง แล้วจ่ายลงมาตามท่อประปาเข้าสู่ระบบประปาภายในหมู่บ้าน เพื่อให้ชาวบ้านอพยพนี้ได้ใช้